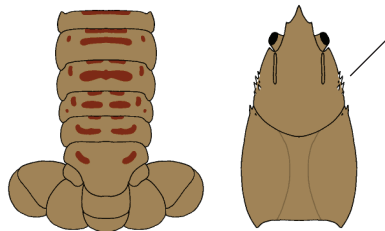

5a Na zgornji strani repa so rdečerjave proge. Na licu je med zaočesnim grebenom in očesom več ostrih belo obarvanih trnov.

→ ameriški potočni rak*
(*Orconectes limosus*)

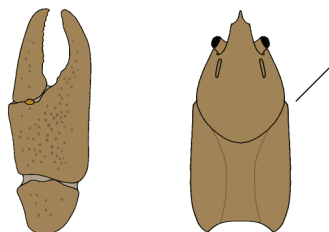

5b Rep je enakomerno obarvan ali pa ima dve neizraziti vzdolžni prog. Med zaočesnim grebenom in očesom ni trnov.

→ 6

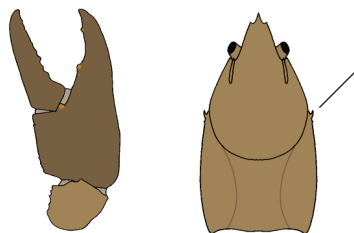
6a Na košu tik za vratno brazdo je le majhna izboklina. Škarje in drugi segmenti prve okončine so enako obarvani.

→ navadni koščak
(*Austropotamobius torrentium*)

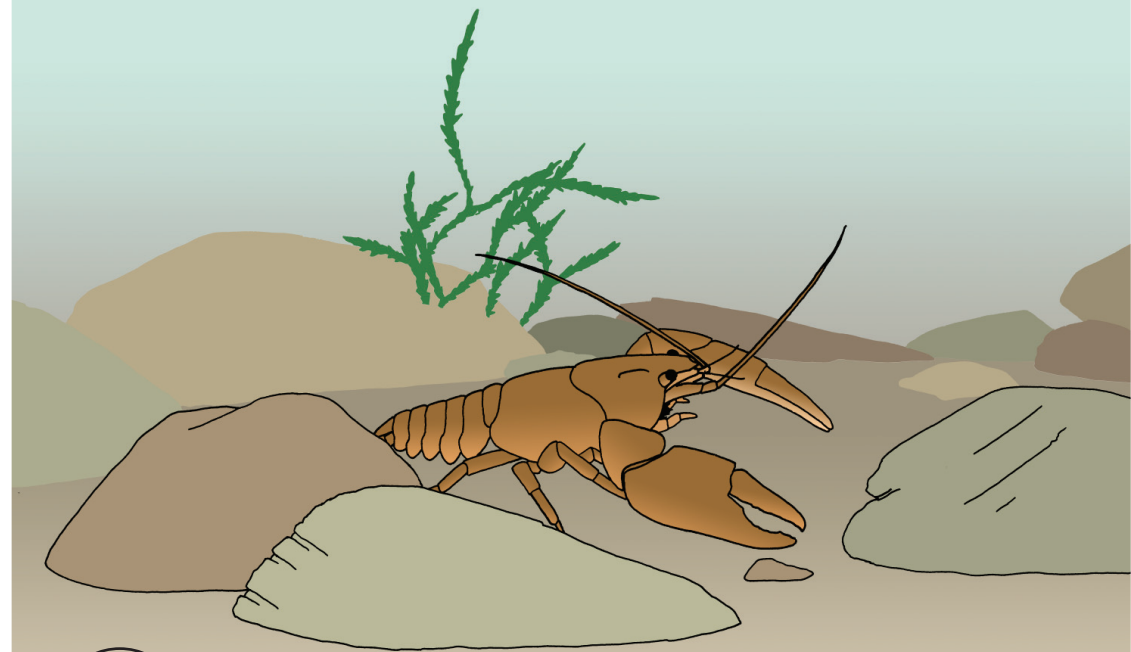
6b Na košu tik za vratno brazdo je oster vratni trn. Škarje so pogosto temnejše obarvane kot drugi segmenti prve okončine.

→ primorski koščak
(*Austropotamobius pallipes*)

Ključ za določanje potočnih rakov

Paul Veenliet

Publikacija je prosto dostopna na spletnem naslovu:

http://www.zavod-symbiosis.si/publikacije/potocni_raki.pdf

Priporočen način citiranja: Veenliet, P., 2008. Ključ za določanje potočnih rakov. Zavod Symbiosis, Grahovo.

© 2008 P. Veenliet. Publikacija je prosto dostopna na spletu in jo lahko neomejeno tiskate in razmnožujete, pri čemer avtorske pravice ostajajo avtorju. Spreminjanje delov publikacije in razširjanje v spremenjeni obliki ni dovoljeno. Prav tako brez pisnega dovoljenja avtorja ni dovoljeno drugod uporabiti ilustracij.

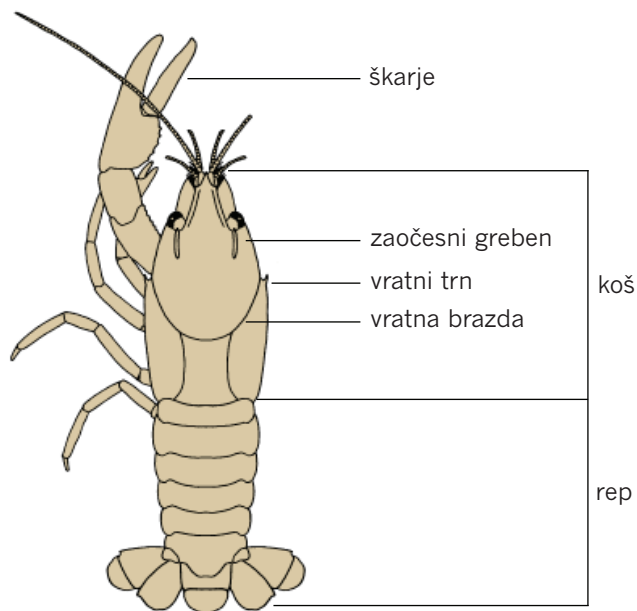
Uvod

V Sloveniji živijo štiri vrste potočnih rakov. Tri vrste - jelševce, navadni koščak in primorski koščak - so domorodne. Signalni rak pa je ameriška vrsta, ki se je v Slovenijo razširila iz Avstrije po naselitvah v 70-tih letih prejšnjega stoletja. V ključ smo vključili še tri druge ameriške vrste rakov. Teh vrst, ki so v ključu so označene z zvezdico (*), v naravi pri nas še nismo našli, vendar obstaja verjetnost, da že naseljujejo nekatere slovenske vodotoke. Vse se že pojavljajo v naravi v sosednjih državah. Poleg tega so te vrste na prodaj v trgovinah, bodisi za prehrano ali kot akvarijske živali.

Ključ je zasnovan na podlagi znakov odraslih živali. Pri vseh mladih rakih (< 4 cm) je spodnja stran škarij svetlo obarvana, zato jih je včasih težko določiti. Poimenovanje delov telesa, ki so uporabljena v priročniku, je prikazano na spodnji sliki. Imena rakov so povzeta po slovenski literaturi in Pravilniku o trgovskih imenih rib (Uradni list RS 46/2005).

Vse avtohtone vrste rakov so zavarovane z Uredbo o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah (Uradni list RS 46/2004, 109/2004, 84/2005, 115/2007). Če jih lovimo samo za namene določitve in jih takoj spustimo na mestu ulova, dovoljenje ni potrebno. Ker so tujerodne vrste rakov prenašalci račje kuge, ki je za domorodne vrste rakov smrtna, moramo pri terenskem delu upoštevati naslednje:

- V slovenske vode nikoli ne spuščajmo tujerodnih vrst rakov ali rakov iz drugih vodotokov.
- Iz vodotokov, v katerih že živijo tujerodne vrste rakov, ne prenašajmo drugih živali ali vode.
- Po vsakem terenskem obisku območij s tujerodnimi vrstami rakov posušimo vso terensko opremo (škornje, mreže, posode).

poimenovanje delov telesa pri potočnem raku

Ključ za določanje potočnih rakov

1a Spodnja stran škarij je obarvana rdeče ali rdečerjavo. → 2

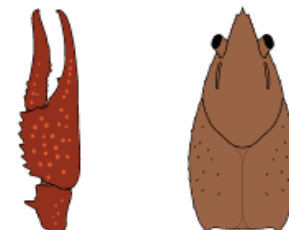

1b Spodnja stran škarij je obarvana belo ali svetlorjavo. → 4

2a Zgornja stran škarij je temnordeča s svetlordečimi izboklinami. Za očmi je en zaočesni greben.

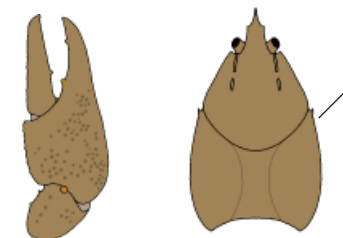
→ luizijanski rak*
(*Procambarus clarkii*)

2b Zgornja stran škarij je obarvana rjavo ali zelenorjavo. Za očmi se raztezata dva zaočesna grebena. → 3

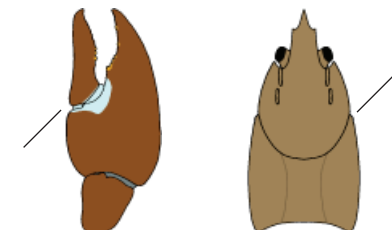
3a Zgornja stran škarij je enakomerno rjavo obarvana. Na košu je tik za vratno brazdo oster vratni trn.

→ jelševce ali potočni rak
(*Astacus astacus*)

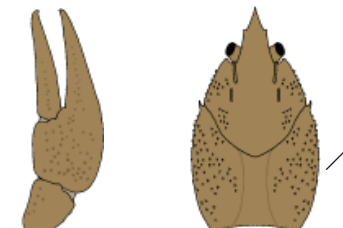
3b Na zgornji strani škarij je v pregibu bela lisa. Na košu ni vratnega trna.

→ signalni rak
(*Pasifastacus leniusculus*)

4a Koš je hrapav, pokrit s številnimi majhnimi izboklinami. Za očmi sta na vsaki strani dva zaočesna grebena. Odrasli samci imajo izrazito ozke škarje.

→ ozkoškarjasti barski rak*
(*Astacus leptodactylus*)

4b Koš je gladek. Za očmi je na vsaki strani en zaočesni greben. → 5